

OP ZOEK NAAR EEN BEGAANBARE WEG ...

- voor wie de vragen uit de preek van 26 september nog eens na wil lezen.

Omdat we twee weken gingen wandelen moest ik drie weken geleden al bedenken wat we vandaag zouden lezen en zingen. Bij gebrek aan een nog betere ingeving koos ik voor de lezingen die op het oecumenisch leesrooster staan. Drie lezingen waar ik geen idee bij had wat ze met elkaar van doen hebben:

- 2 Sam. 23 : 13 – 17   *over David en de drie helden*
- Handelingen 6 : 1 – 7   *achtergesteld of voorgetrokken*
- Johannes 7 : 40 – 52   *of er uit Galilea iets goeds kan komen*

Tijdens het wandelen kwam ik niet helemaal los van vragen als:

- Hoe kunnen we vorm geven aan het gemeente-zijn ‘post corona’?
- Welke kant moet het op?
- Welke kant kan het op?
- Is er een begaanbare weg?

Het zijn vragen voor de kerkenraad, maar ook voor ons allemaal. Op zaterdag 9 oktober heeft de kerkenraad een dag voor uitgetrokken voor vragen als:

- Wat voor gemeente zijn wij?
- En wat voor gemeente zouden we willen / kunnen zijn?

Weer 2 weken later hopen we het resultaat aan jullie allemaal voor te leggen op een gemeenteberaad. Daarna willen we een groepje mensen vragen een en ander uit te werken. De resultaten daarvan zullen weer aan ons worden voorgelegd en zo hopen we tegen volgende zomer een perspectief te hebben waar we de komende jaren mee vooruit kunnen. In de preek van vandaag probeer ik een voorzet te geven op de bezinning. Over welke vragen moet het gaan?

EEN PREEK

Op de BBC is al heel lang een kook- en bakprogramma te zien met de naam *Ready Steady Cook*. In een van de varianten die in de loop van de tijd is bedacht, krijgt een kok een *Quickie Bag*, een tas met vijf willekeurige ingrediënten. Bijvoorbeeld een prei, een schelvis, een zure appel, een stuk chocola en een blik witte bonen in tomatensaus. Totaal onvoorbereid moet die topkok daar in een halfuur iets lekkers van maken.

Daar moest ik aan denken toen ik me donderdag afvroeg hoe ik aan de hand van deze drie schriftlezingen een smakelijke preek zou kunnen bereiden. Waar laten deze gedeeltes ons over nadenken en in welke richting laten ze ons kijken? Ik heb geen idee waar de samenstellers van het leesrooster dat hebben gedacht. Ik heb het ook niet uitgezocht. Maar de vragen waar ik al wandelend aan dacht kwamen terug en ik knoop ze maar aan de drie lezingen die we gehoord hebben.

De **eerste vraag** komt op naar aanleiding van het verhaal over David en de drie helden. Het is een herinnering aan de tijd toen hij nog roverhoofdman was. David zit klem tussen Saul en de Flistijnen, verschanst in de bergen en kan geen kant op.

Een situatie die met een beetje fantasie wel herkenbaar is: Vastgelopen, voor je gevoel kan je geen kant op en je smacht naar water uit de bron van je leven. Water waarvan je hoopt dat het je kracht geeft, maar je kunt er niet bij. Zo'n verhaal kunnen we persoonlijk op onszelf betrekken, maar je kunt ook denken aan de kerk in een overgangssituatie. Hoe kunnen we als gemeente verder? Wat zijn onze bronnen en waar zijn ze te vinden? Kunnen we er ook bij?

Ik bedacht nog iets bij het tv-programma *Ready Steady Cook*: het lijkt ook wel een beetje op de Tuindorpkerk. Er zit van alles in de tas, maar het is nog niet direct een smakelijke maaltijd. De een houdt meer van een zure appel en een ander geeft de voorkeur aan een stuk chocola. Ik zou het concreter kunnen maken, maar dat ga ik niet doen. Maar niemand die hier regelmatig komt, zal het zijn ontgaan dat in deze kerk wel heel verschillend wordt gepreekt. Die verschillende preken representeren heel uiteenlopende manieren van geloven. Iemand zei: "Dat is het kenmerkende van deze gemeente, het kan allemaal. Traditioneel en vernieuwend, liberaal of geënt op joodse wortels, groen en paars, voor elk wat wils. Het gaat heel goed samen."

De **tweede vraag** voor onze bezinning op de toekomst zou zijn: Wat is die veelkleurigheid van de Tuindorpkerk? Is die echt of heeft die veelkleurigheid te maken met vrijblijvendheid? Want 'voor elk wat wils' kan op veel manieren. Je kunt uit liefde elkaar ruimte gunnen. Maar het kan ook uit onverschilligheid zijn. Welke van de twee is het?

PRAKTISCH PROBLEEM?

We hoorden uit Handelingen 6 ook over een veelkleurige gemeente, de eerste christengemeente in Jeruzalem niet lang na het Pinksterfeest. Daar ging het niet goed. Er is ontevredenheid bij de Griekstalige gemeenteleden. Zij verwijten de Aramees (of Hebreeuws) -sprekenden dat de Griekstalige weduwen achtergesteld worden bij de dagelijkse ondersteuning. Dat kan natuurlijk niet.

Een praktische oplossing is snel gevonden. Er worden zeven mensen aangewezen, wijs en vol van de geest. Zij moeten zorgen voor een niet-discriminerende ondersteuning van alle mensen die dat nodig hebben. Probleem opgelost. We kunnen weer verder. Zo lijkt het....

Ging het bij alle problemen maar zo snel, denk je dan. Geen eindeloze discussies maar aanpakken. Doen! Alle problemen zijn praktische problemen en wie vraagt om visie wordt verwezen naar de oogarts.

Daar kunnen we een **derde vraag** aan vastknopen: Denkt u dat de vragen waar wij als gemeente mee te maken hebben, vooral praktische problemen zijn die vragen om een praktische oplossing?

Hoe blijven we, hoe worden we een aantrekkelijke gemeente voor jong en oud? Je hoort het regelmatig: "Als we *meer dit* en *minder dat* zouden doen, dan wordt het misschien nog wat". Vaak zijn het hele zinnige voorstellen maar als we elkaar niet bevragen wat de 'drive' daaronder is (uit welke bron we het water putten), dan is de kans op teleurstelling groot. Dan worden we krampachtig en proberen te redden wat je redden kan.

Heroriëntatie vraagt om meer dan 'er moet iets gebeuren'. Waarom zouden we moeten? Van wie zou het moeten? Het vraagt ook om een antwoord op de vraag: **Waarom zijn we er eigenlijk?** Wat is dat: gemeente van Christus?

De vraag is gemakkelijker gesteld dan beantwoord maar als we geen begin van een antwoord kunnen geven dan is er ook geen richting.

WIE MAG MEEDOEN?

Je vergist je als je denkt dat het in de eerste christengemeente vooral praktisch toeging. Dan lezen we over het probleem heen. Het fragment uit Handelingen is wel een lastig stukje want de problemen worden niet expliciet benoemd. Maar aandachtig lezend kunnen we ons wel een paar dingen afvragen:

Als reden voor de moeilijkheden bij de verzorging van de armen noemt Lucas dat het aantal leerlingen toenam. Dat is mooi, denk je. Maar het is niet duidelijk waarom juist de weduwen van Griekssprekende gemeenteleden daar het slachtoffer van werden. In die kring ontstaat de ontevredenheid. De weduwen uit die Griekstalige groep werden achtergesteld bij de dagelijkse ondersteuning. En waarom moest dat nieuwe college van armenverzorgers juist uit de kring van Griekssprekenden komen? Loop je nu niet de kans dat de weduwen van de Hebreeuwse gemeenteleden verwaarloosd worden? En er waren toch al armenverzorgers? Waarom werden die niet terechtgewezen omdat ze eenkennig te werk gingen?

Het kan niet anders, er is veel meer aan de hand. Achter dit conflict gaat een veel dieperliggende kloof schuil. Er is niet alleen veelkleurigheid maar er is ook spanning tussen twee groepen binnen die eerste christengemeente.

Twee groepen: mensen die Hebreeuws/Aramees spraken (autochtone Joden uit Jeruzalem en omgeving) en mensen –ook Joden- die afkomstig waren uit alle windstreken van de diaspora die Grieks spraken. Waarschijnlijk werd er door de autochtone Jeruzalemmers op hen neergekeken als Galileeërs die de wet niet kennen. We lezen dat ook in Johannes 7: Mensen die onder de indruk waren van het optreden van Jezus, maar zich niet konden voorstellen dat de messias uit Galilea komt. De geestelijke leiders in Jeruzalem waren duidelijk: Geen weldenkend mens is tot geloof in deze man gekomen. Alleen de massa die de wet niet kent – die hoeft je echt niet serieus te nemen. Nicodemus is de enige die dan zegt: “Je kunt niet iemand veroordelen als je niet eerst onderzoekt wie hij is en wat hij wil”. En daar heeft hij toch een punt!

Zo kom ik op een **vierde vraag** die het gezamenlijk overdenken waard is. Wat betekent het dat we ‘gemeente *van Christus*’ zijn? Daar hoort de vraag bij: **Wie is Hij?**

Om een waardeloze tegenstelling te gebruiken (waardeloos omdat het volgens mij geen tegenstelling is): Is hij het navolgen waard of is hij het aanbidden waard? Is Jezus ons goede voorbeeld, onze leraar in het leven? Of is hij de Levende, Gods gezicht onder de mensen, onder ons aanwezig als de lucht die we inademen? Die ons verlangen voedt en onze verwachting. Of is hij een naam van vroeger? Een hoog ideaal?

Wat is het geloof dat ons verbindt of verdeelt?

Het voert te ver om dat conflict in die eerste gemeente uit Handelingen helemaal uit te pluizen, maar omdat het ging over de gemeenschappelijke maaltijden maakt het waarschijnlijk dat het er een probleem was wat de betekenis van de spijswetten van de Tora. Moeten die blijven gelden of kun je daar ook anders naar kijken?

Over Stefanus, die hoorde bij de Griekssprekende groep, wordt later gezegd: “*Die man spreekt onophoudelijk lasterlijk tegen deze heilige plaats en tegen de wet van Mozes. Wij hebben hem horen zeggen dat Jezus deze plaats zal afbreken en de voorschriften veranderen die Mozes heeft gegeven.....*” En het liep met Stefanus niet goed af. De vraag was: Wie mag er meedoen en wie niet?

Daarom is het goed om ook **een vijfde vraag** te stellen: Wat zijn eigenlijk onze ‘heilige huisjes’ die kost wat kost verdedigd moeten worden? En wat maakt deze zo bijzonder?

Die leerlingen van Jezus in handelingen, wat waren dat voor mensen? Als we het aan schrijver Lucas zouden vragen, zou hij waarschijnlijk zeggen: Het waren mensen die vol waren van de geest van Christus. En die Geest gaf hen de vrijheid om gestolde tradities open te breken waarin mensen zich verschanst hebben. Die Geest opende hun ogen voor mensen die niet werden gezien. Die Geest van liefde inspireerde hen een gelijkwaardige plaats in te ruimen voor mensen die er niet bijhoorden.

TE ROOSKLEURIG BEELD?

Oppervlakkig gelezen lijkt het: Er was ontevredenheid – zeven wijze mensen werden de handen opgelegd - zij regelden op een eerlijke manier de gemeenschappelijke maaltijden. Opgelost is het probleem.

Dat is waarschijnlijk een te rooskleurig beeld van de werkelijkheid en heeft Lucas zo de spanningen in de oerkerk met de mantel der liefde proberen te bedekken.

Waarom deed hij dat? Men zegt wel dat Lucas op de eensgezindheid van de eerste gemeente wijst om zo kritiek uit te oefenen op de verdeeldheid binnen de gemeente waar hij zelf deel van uit maakte. En om ze een alternatief te bieden in hun problemen: “Heb vertrouwen, het kan ook anders!”.

Zo kunnen oude verhalen een bron worden, een bron van levend water. Als een beker water op het goede moment die vertrouwen geeft om verder te gaan. Die David kreeg aangereikt door drie van zijn mannen. Alleen al het gebaar van de drie helden was voor David voldoende om weer moed te vatten. Hij werd er verlegen van en als een gebed goot hij het water uit. Hij geeft het terug aan God.

Waarom zijn we er eigenlijk? Wat is dat: *gemeente van Christus*? Het is een vaak falende, maar nooit helemaal mislukte poging van gewone mensen om de oneindige goedheid van God in de wereld zichtbaar en tastbaar te maken.

Daarbij hebben we elkaar nodig. “Geworteld en gegrond in de liefde – schreef Paulus in een van zijn brieven, zul je **samen met alle heiligen** (gewone mensen) in staat zijn de lengte en de breedte, de hoogte en de diepte te kennen van de liefde van Christus die alle kennen te boven gaat”.

Waarom zouden we daar niet op vertrouwen? Dat is de **zesde vraag**, maar het is eigenlijk een retorische vraag. Je kunt er *Amen* op zeggen.